

Voldtekts ofre må undersøkes av kompetent personell

Det er viktig at helsepersonell som er knyttet til voldtektsmottak gis nødvendig opplæring til å foreta undersøkelse av voldtekts ofre.

Dette skriver Legeforeningen i en høringsuttalelse til voldtektsutvalgets utredning *Fra ord til handling – Bekjempelse av voldtekt krever handling (1)*.

Må avklare ansvarsplassering

Arbeidet med å etablere overgrepsmottak i alle fylker, i regi av Helsedirektoratet, vil snart være fullført. Etableringen av disse mottakene innebærer at voldtekts ofre vil bli sendt til mottak som har personell med nødvendig kompetanse og utstyr til å foreta undersøkelse. På denne måten vil utfordringer knyttet til manglende utstyr og kompetanse hos personell ved legevakten, som man til nå har sett eksempler på, i stor grad avhjelpest. Legeforeningen mener det er viktig at helsepersonell som er knyttet til voldtektsmottakene, gis den nødvendige opplæring for å utføre undersøkelse, og støtter utvalgets forslag om at det avsettes seks millioner kroner årlig til oppbygging av kompetanse hos personell i overgrepsmottakene og til kompetanseoppbygging for nøkkelpersonell i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Etableringen av voldtektsmottak avklarer imidlertid ikke fullt ut spørsmålet om ansvarsplassering når det gjelder undersøkelse av voldtekts ofre, mener Legeforeningen som savner en prinsipiell vurdering av på hvilket nivå i helsetjenesten ansvaret

for undersøkelse av voldtekts ofre bør ligge. Behovet for bevisikring gjør undersøkelsen til en spesialisert oppgave.

Undersøkelse av voldtekts ofre kan ikke anses som en ordinær allmennlegeoppgave og bør derfor ikke være en plikt for fastleger, mener Legeforeningen. Dersom det etableres voldtektsmottak i tilknytning til legevakt er det hensiktsmessig med organisatoriske skiller for å hindre sammenblanding av roller hos helsepersonell.

Det fremgår ikke klart av utredningen om man tenker å etablere selvstendige stillinger for helsepersonell tilknyttet voldtektsmottakene. Etter Legeforeningens syn bør den rettsmedisinske undersøkelsen som det her er tale om, utføres av helsepersonell med særskilt kompetanse og interesse for dette feltet. Spesialisering i allmennmedisin er et godt utgangspunkt for å bli en god lege i voldtektsmottak, og det bør opprettes særskilte stillinger for dem som utfører dette arbeidet, mener Legeforeningen.

Sporsikring

Finansiering av sporsikring er avhengig av at voldtekten er anmeldt, slik at politiet er koblet inn og har rekvirert undersøkelser. Utgifter til sikring av sporprøver og annen dokumentasjon for rettsmedisinske formål må i saker som ikke anmeldes, dekkes av voldtektsmottakene selv. Legeforeningen

støtter derfor et forslag om å etablere en nasjonal finansieringsordning for sporsikring i voldtektssaker, slik at ofre for overgrep sikres et tilbud om forsvarlig og effektiv sporsikring uten at politiet nødvendigvis må være koblet inn. Foreningen forutsetter at det vil være helsepersonell tilknyttet voldtektsmottakene som er ansvarlige for at det blir foretatt tilfredsstillende sporsikring. Det bør også utvikles faste rutiner ved voldtektsmottakene for overføring av ansvar for videre oppfølging til offerets fastlege og andre deler av helse-tjenesten, mener Legeforeningen. Voldtekts ofre bør gis tilbud om undersøkelse og sporsikring også ved annet voldtektsmottak enn det offerets kommune har avtale med.

For å lykkes med å ivareta ofrene på en god måte, som også innebærer sporsikring, er det spesielt viktig med god informasjon om hvor man kan henvende seg når overgrep har skjedd, både til befolkningen generelt og til ulike tjenesteledd spesielt.

Taushetsplikt

Det er spesielt viktig at helsepersonell har oppmerksomhet mot taushetsplikten når de undersøker voldtekts ofre. Tillit til at opplysninger om overgrepet forblir hos behandlende helsepersonell er avgjørende for at voldtekts ofre tør å oppsøke helse-tjenesten. I alvorlige tilfeller med f.eks. grovt og langvarlig misbruk, vil det imidlertid kunne oppstå situasjoner hvor det likevel er behov for å gjøre unntak fra taushetsplikten, bl.a. der fornærmede ikke selv tør å anmelde forholdet til politiet av frykt for represalier. Etter Legeforeningens vurdering ivaretar helsepersonelloven per i dag i tilstrekkelig grad behovet for unntaksvis å kunne gjøre unntak fra taushetsplikten i de mest alvorlige sakene.

Les høringsuttalelsen: www.legeforeningen.no/?id=145442

Elisabeth Huitfeldt

elisabeth.huitfeldt@legeforeningen.no
Forhandlings- og helseettsavdelingen

Litteratur

1. Norges offentlige utredninger. *Fra ord til handling – Bekjempelse av voldtekt krever handling*. NOU 2008: 4. Oslo: Statens forvaltningstjeneste Informasjonsforvaltning.

Dersom det etableres voldtektsmottak i tilknytning til legevakt, vil det være hensiktsmessig med organisatoriske skiller. Foto Lise B. Johannessen